Sygn. akt I C 583/18

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSO Ewa Olszewska

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Wałęga

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2020 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. B.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w (...), Skarbowi Państwa - Sąd Rejonowy (...), Skarbowi Państwa - Zakład Karny w W., Skarbowi Państwa - Zakład Karny w N.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa – (...), Skarbu Państwa - (...) na rzecz powoda T. B. kwotę 15 000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 28 marca 2018r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od strony pozwanej Skarbu Państwa – (...), Skarbu Państwa - (...) na rzecz powoda T. B. kwotę 3 617 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanego.

Sygn. akt ***I C 583/18***

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 lipca 2020 roku

Powód T. B. w pozwie z dnia 28 marca 2018 r. (k. 1-8) rozszerzonym w piśmie procesowym z dnia 14.11.2019r. (k. 158) skierowanym przeciwko stronie pozwanej Skarbowi Państwa – reprezentowanemu przez (...), Skarbowi Państwa – reprezentowanemu przez (...), Skarbowi Państwa – reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w W., Skarbowi Państwa – reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w N. wniósł ostatecznie o zasądzenie kwoty 201 600 zł (dwieście jeden tysięcy sześćset złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 lipca 2017r. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych na skutek niezgodnego z prawem osadzenia do odbycia kary pozbawienia wolności w okresie od dnia 17 stycznia 2016 roku do dnia 30 lipca 2017 roku.

Na uzasadnienie swojego roszczenia podał, iż wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego (...) w Krakowie z dnia 1 sierpnia 2016 roku r., sygn. akt (...) wymierzono mu karę łączną 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności, a przy tym stwierdzono, że przed wykonaniem kary łącznej, na zasadzie art. 90 § 1 k.k. stosowaniu podlega środek orzeczony na zasadzie art. 71 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w wyroku Sądu Rejonowego (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r. sygn. akt (...). Zgodnie z twierdzeniem powoda, powyższy wyrok łączny stał się prawomocny z dniem 8 sierpnia 2016

roku i z tym dniem powód powinien zostać zwolniony z zakładu karnego, a następnie wezwany z „wolnej stopy" do dobrowolnego stawienia się we wskazanym zakładzie. Dalej powód podaje, iż był on bezprawnie osadzony co najmniej przez okres 365 dni co spowodowało naruszenie jego dóbr osobistych, nie tylko w drodze pozbawienia wolności ale także na skutek poniżającego traktowania jakiego doświadczał ze strony funkcjonariuszy i administracji Zakładu Karnego w W. i w N..

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 18 maja 2018 roku (k. 45-51) strona pozwana Skarb Państwa – reprezentowany przez (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – (...)kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 1 sierpnia 2016 roku wymierzono powodowi karę łączną 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy(...) (sygn. akt (...)), zaliczając na poczet kary łącznej okresy kar jednostkowych już odbytych ze wskazaniem wprost na czas od 25 marca 2014 roku do 26 marca 2014 roku oraz okresy kar już odbytych z poszczególnych wyroków, co odnieść należy do odbywanej już wówczas kary z wyroku Sądu Rejonowego (...) do sygn. akt (...). Strona pozwana zarzuciła, że zwolnienie od odbywania kary pozbawienia wolności dotyczy jedynie takiej kary pozbawienia wolności w związku z którą orzeczono umieszczenie sprawcy w podmiocie leczniczym. Ponadto nie ma możliwości, aby na postawie art. 70 ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii powód został zwolniony od odbywania kary pozbawienia wolności, objętej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego (...) z 1 sierpnia 2016 r., sygn. akt (...) w miejsce kar orzeczonych – innymi niż wyrok Sądu Rejonowego (...) w Krakowie z 26 kwietnia 2012 r. sygn. akt (...) – wyrokami karnymi. Co więcej, zgodnie z twierdzeniem strony pozwanej, powód nie przejawiał chęci dobrowolnego leczenia odwykowego. Nie stawił się w wyznaczonym czasie do Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Szpitala (...) w T., a podmiot ten wystąpił o doprowadzenie powoda przez policję. Dalej, nie sposób również mówić o naruszeniu godności osobistej powoda w trakcie wykonywania kary w Zakładzie Karnym w W. poprzez rzekomo poniżające traktowanie powoda przez funkcjonariuszy tegoż zakładu. Zachowanie powoda w trakcie odbywania kary było przeciętne, ze współosadzonymi żył zgodnie, tylko jeden raz był karany dyscyplinarnie, trzy razy był natomiast nagradzany.

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

Powód T. B. jest osobą wielokrotnie skazywaną za popełnione przestępstwa, w szczególności za przestępstwa przeciwko mieniu, w związku z czym odbywał orzeczone kary pozbawienia wolności w różnych zakładach karnych. Ponadto powód od czasów szkolnych był uzależniony na narkotyków.

Dowód: - teczka osobopoznawcza T. B.,

- zeznania powoda T. B., (k. 185-188)

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego (...) (...) wydanym w dniu 1 sierpnia 2016 roku powód T. B. został skazany na karę łączną jednego roku i dziewięciu miesięcy pozbawienia wolności. Sąd w pkt. III stwierdził, że przed wykonaniem orzeczonej w pkt. I powyższego wyroku łącznego kary łącznej pozbawienia wolności stosowaniu podlega środek karny orzeczony wobec skazanego T. B. w pkt. I wyroku Sądu Rejonowego (...) w (...) Wydział II Karny z dnia 26 kwietnia 2012 roku. Zgodnie z treścią pkt I powyższego wyroku (utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w (...), Wydziału IV Karnego Odwoławczego z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn. akt (...)) orzeczono ponadto na podstawie art. 71 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii umieszczenie skazanego przed wykonaniem kary pozbawienia wolności w odpowiednim zakładzie opieki zdrowotnej prowadzącym leczenie lub rehabilitację.

Dowód: - wyrok łączny Sądu Rejonowego (...) w (...) z dnia 1 sierpnia 2016 r. wraz z uzasadnieniem, sygn. akt (...), (k. 13-22)

W trakcie wydania wyroku łącznego z dnia 1 sierpnia 2016 roku powód przebywał w zakładzie karnym w W., w którym od dnia 17 stycznia 2016 roku odbywał karę jednego roku pozbawienia wolności.

Dowód: - wyrok Sądu Rejonowego (...) z dnia 14 czerwca 2012r., sygn. akt (...)

Sąd Rejonowy (...) w (...) postanowieniem z dnia 14 listopada 2016 roku rozstrzygnął wątpliwości co do wykonania punktu III wyroku łącznego Sądu Rejonowego (...) w Krakowie z dnia 1.08.2016 r., w ten sposób, że stwierdził, iż rok Sąd który wydał i wykonuje wyrok w sprawie o sygn. akt (...) winien wydać orzeczenie wskazujące odpowiedni zakład opieki zdrowotnej prowadzący leczenie lub rehabilitację osób uzależnionych, w którym skazany ma zostać umieszczony przed wykonaniem kary łącznej pozbawienia wolności wymierzonej w pkt I wyroku łącznego z dnia 1.08.2016 r.

Dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego (...) w Krakowie z dnia 14.11.2016 r., sygn. akt XIV Ko 8607/16/S, (k. 24)

Postanowieniem z dnia 9 maja 2017 roku Sąd Okręgowy w (...) po rozpoznaniu skargi T. B. dotyczącej wykonania wyroku łącznego z dnia 1.08.2016 roku, a w szczególności środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu skazanego przed wykonaniem kary pozbawienia wolności w odpowiednim zakładzie opieki zdrowotnej, prowadzącym leczenie lub rehabilitację osób uzależnionych, o którym mowa w punkcie III powyższego wyroku łącznego, Sąd pozostawił bez rozpoznania przedmiotową skargę.

Dowód: - postanowienie Sądu Okręgowego w (...) z dnia 9.05.2017 r., sygn. akt IV S 4/17, (k. 26-28)

Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy (...) w (...) umorzył wobec T. B. postępowanie wykonawcze w przedmiocie wykonania środka leczniczego, orzeczonego na postawie art. 71 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w pkt I wyroku Sądu Rejonowego (...) w (...) z dnia 26 kwietnia 2012 r. Powyższe postanowienie zostało następnie uchylone postanowieniem Sądu Okręgowego z dnia 13 lipca 2017 r. Jak wskazał Sąd w uzasadnieniu „ w punkcie III wyroku łącznego z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sposób wyraźny rozstrzygnięto, iż wymieniony środek podlega odrębnemu wykonaniu przed wykonaniem orzeczonej kary łącznej (...)".

Dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego (...) w (...) z dnia 6.06.2017 r., sygn. akt (...), (k. 29)

- postanowienie Sądu Okręgowego w (...) z dnia 13.07.2017 r., sygn. akt (...), (k. 30)

Zarządzeniem z dnia 25 lipca 2017 r. Sędzia Penitencjarny Sądu Okręgowego w (...) stwierdził niezgodność z prawem osadzenia skazanego T. B. do odbycia kary łącznej jednego roku i dziewięciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym i zarządził jego niezwłoczne zwolnienie. T. B. został zwolniony z Zakładu Karnego w W. w dniu 30 lipca 2017 roku.

Dowód: - zarządzenie Sędziego Penitencjarnego Sądu Okręgowego w (...) z dnia 25.07.2017 r., sygn. akt (...), (k. 32),

- świadectwo zwolnienia z dnia 28.07.2017 r., (k. 31)

Po zwolnieniu z odbywania kary pozbawienia wolności z Zakładu Karnego w W. powód podjął leczenie w MONARze, pozostając w kontakcie z psychologami MONARu, uczęszczał na spotkania grup Anonimowych Narkomanów, co przyniosło pozytywne efekty i do tej pory, według twierdzeń powoda, jest on wolny nałogu. W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności powód wielokrotnie zwracał uwagę na orzeczone zawarte w wyroku łącznym skierowanie go na leczenie do właściwego ośrodka, poprzez składanie pism i wniosków do Sądu oraz do Dyrektora Zakładu Karnego w N. oraz Dyrektora Zakładu Karnego w W..

Dowód: - odpowiedź Sądu Rejonowego (...) w (...) z 27.02.2017 r. na pismo powoda z dnia 11.01.2017 r., (k. 25),

- zeznania powoda T. B., (k. 185-188)

Nakazem doprowadzenia z dnia 29 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy (...) polecił niezwłoczne doprowadzenie skazanego T. B. do Szpitala (...) w T.. Następnie postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2018 r. Sąd zarządził poszukiwanie powoda listem gończym.

Dowód: - nakaz doprowadzenie wraz z zarządzeniem o wszczęciu poszukiwań ogólnokrajowych z dnia 29.12.2017 r., (k. 56),

- postanowienie Sądu Rejonowego (...) w (...) z dnia 6.04.2018 r., (k. 57)

Wobec niemożności ujęcia T. B. pomimo poszukiwania go listem gończym, a także ponieważ nie zgłosił się on dobrowolnie do właściwego zakładu leczniczego, Sąd postanowił zawiesić wobec powoda postępowanie wykonawcze w przedmiocie wykonania środka leczniczego orzeczonego na mocy art. 71 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego (...) z dnia 12.04.2018 r., sygn. akt (...), (k. 58),

W dniu 2 maja 2018 roku, prawie rok po zwolnieniu z Zakładu Karnego, powód został zatrzymany a następnie w dniu 4 maja 2018 roku doprowadzony na oddział leczenia osób uzależnionych Szpitala (...) w T., gdzie przebywał do dnia 25 maja 2018 roku. Ze względu na negatywną postawę powoda, brak zamiaru poddania się leczeniu, Sąd uznał, że dalszy pobyt powoda w zamkniętej placówce leczniczej jest niecelowy wobec czego postanowieniem z dnia 25 maja 2018 roku podjął zawieszone postępowanie wykonawcze uznając, że okoliczności sprawy pozwalają na zakończenie stosowania środka leczniczego.

Dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego (...) z dnia 25 maja 2018 r., sygn. akt (...), (k. 75)

Powód przebywając w Zakładzie Karnym w W. na przełomie 2016r. i 2017r. nie był zainteresowany proponowanymi mu oddziaływaniami resocjalizacyjnymi, tj. aby w stosunku do niego stosować indywidualny program oddziaływań lub w systemie terapeutycznym. Powód był informowany o takich możliwościach oraz na czym polega tego rodzaju terapia. Powód odmawiał przyjmowania posiłków i w ten sposób protestował aby wymusić decyzje dotyczące spraw związanych z problemami uzależnienia. Była w stosunku do niego prowadzona terapia jako kontynuacja terapii rozpoczętej w Areszcie Śledczym w K. w 2014r. Powód nie zgłaszał wychowawcom zagrożenia ze strony innych osób osadzonych jak też, że ktoś się z niego wyśmiewa. Zasadą jest, że wychowawcy wiedząc o uzależnieniach osadzonego nie informują o tym innych osadzonych. W stosunku do powoda były stosowane środki przymusu w sytuacji, kiedy niszczył mienie zakładu w celi mieszkalnej.

Dowód: - zeznania świadka S. G., (k. 169)

W Areszcie Śledczym w K. zdarzało się, że powód był wulgarny, agresywny, domagał się zapisania metadonu, odmawiał kontaktu terapeutycznego, odmawiał przyjmowania posiłków aby wymusić decyzję podania mu metadonu. Za swoje zachowania powód później przepraszał. Zdarzało się również, że powód nie zażywał przepisanych mu przez lekarza leków i było to często. Za swoje negatywne zachowania powód otrzymywał kary w postaci pozbawienia paczki żywnościowej. W AŚ powód również był nagradzany przez dodatkową paczkę wówczas, kiedy uczestniczył w progu readaptacji społecznej i karnie wykonywał zalecenia lekarskie lub wychowawcy. Wszystkie te informacje, zarówno w stosunku do nagannego zachowania powoda jak i pozytywnego, znajdują się w jego aktach z ZK w W. i AŚ w K. jak też zapisywane przez lekarzy i zażywane przez powoda leki.

Dowód: - akta ewidencyjne powoda i teczka osobopoznawcza z ZK w W. i AŚ w K., książka zdrowia powoda od 24.07.2014r.

Z zeznań powoda w trybie art. 304 k.p.c. wynika, że ma zastrzeżenia do celi, w której przebywał w Zakładzie Karnym w W., gdzie był osadzony w 3-osobowej celi ze skazanym pedofilem. Został jednak, na swój wniosek, przeniesiony do innej celi, jego wnioski o przenoszenie do innych cel były uwzględniane jednak nie był też zadowolony bowiem w celach tych byli różni więźniowie, którzy mu nie odpowiadali, m.in. świadek koronny i homoseksualista. Powód upominał się, że chce być leczony z narkotyków, że nie powinien przebywać w Zakładzie Karnym tylko na leczeniu, pisał pisma do Dyrektora ZK, do Sądu Penitencjarnego, jednak na leczenie nie został skierowany. Według odczucia powoda był on źle traktowany przez służbę więzienną z powodu jego narkomanii, np. zakładali dwie pary rękawiczek w czasie kontaktu z powodem. Był on przeświadczony, że kierownictwo Zakładu Karnego kazało się tak zachowywać

funkcjonariuszom w stosunku do niego. Powód żalił się tez na pobicie go przez funkcjonariuszy, na osadzenie w pustej celi przez 24 godziny i ogólnie złe jego traktowanie. Nie potrafi jednak wskazać nazwisk funkcjonariuszy, które to nazwiska znał, kiedy przebywał w Zakładzie Karnym.

Dowód: - zeznania powoda, (k. 186), dokumentacja zawarta w teczkach osobowych powoda z informacjami dotyczącymi jego zachowania, leczenia, kar i nagród.

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów, których wiarygodność i moc dowodowa nie była przez strony kwestionowania i nie budziła wątpliwości, w szczególności Sąd oparł się na prawomocnych orzeczeniach sądów z uzasadnieniami jak też na zeznaniach świadka funkcjonariusza służby więziennej oraz przesłuchania powoda w zakresie, w którym twierdził o swoich odczuciach związanych ze złym traktowaniem go przez służbę więzienną oraz wielokrotnym upominaniu się o przeniesienia do innych cel oraz o skierowaniu na leczenie przymusowe.

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powoda jest uzasadnione co do ustaleń o zaniechaniu przez Sąd skierowania go z urzędu na leczenie, w trybie art. 71 Ustawy z 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii na podstawie pkt. III wyroku sądu Rejonowego (...) w (...) z dnia 1 sierpnia 2016r., sygn. akt (...) przed wykonaniem kary łącznej orzeczonej w pkt. I tego wyroku. Powód winien być umieszczony w odpowiednim zakładzie opieki zdrowotnej prowadzącym leczenie powoda uzależnionego od narkotyków zanim zastosowany zostanie wyrok w zakresie wykonania kary pozbawienia wolności. Powyższe orzeczenie nie zostało wykonane w sposób zgodny z prawem, co spowodowało, że powód bez uzasadnienia i w dolegliwy dla niego sposób zmuszony był przebywać w Zakładzie Karnym przez długi okres czasu. Powód, który upominał się wielokrotnie o wykonanie pkt. III wyroku łącznego w pismach kierowanych do Dyrekcji ZK był traktowany tam jako osoba uciążliwa, narażona na uwagi i docinki współosadzonych i funkcjonariuszy więziennych. Dolegliwego dla niego odosobnienia, po wydaniu wyroku łącznego, powód mógłby uniknąć, gdyby sąd zastosował się do orzeczenia zawartego w pkt. III wyroku łącznego i zgodnie z art. 71 ustawy o narkomanii skierował powoda do wykonania środka leczniczego przed wykonania wyliczonej kary łącznej. Takie rozumienie pkt. III łącznego potwierdzone zostało prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 lipca 2017r., w którym to sąd stwierdził, że środek z pkt. III wyroku łącznego z dnia 1 sierpnia 2016r. podlega odrębnemu wykonaniu przed wykonaniem orzeczonej kary łącznej. Gdyby zatem powód poddany został takiemu leczeniu w terminie określonym w wyroku i ustawie to w sytuacji pozytywnego rezultatu w jego leczeniu, a taki był prawdopodobny, kara pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem łącznym byłaby z mocy przepisów ustawy umorzona. Wyleczenie powoda było w dużym stopniu prawdopodobne bowiem odbyta przez niego terapia w MONARze dała pozytywny rezultat, o czym zeznał powód, który podał, że do zakończenia rozprawy pozostał wolny od nałogu. W sytuacji prawidłowego wykonania wyroku łącznego, zwłaszcza w pkt. III, powód nie doznałby wielu przykrości i niedogodności związanych z jego osadzeniem przez długi okres czasu ze strony funkcjonariuszy więziennych i współosadzonych.

Nieprawidłowe wykonanie wyroku łącznego w zakresie dania pierwszeństwa orzeczeniu w pkt. III wyroku i wydania decyzji co do realizacji umieszczenia powoda w ośrodku leczniczym przed wykonaniem kary pozbawienia wolności i pozbawienie powoda wolności przez długi czas stanowi niewątpliwie bezprawne działanie władzy publicznej w aspekcie art. 417^1 § 3 k.c., które spowodowało wyrządzenie powodowi szkody. Spełnienie przesłanek tego przepisu daje podstawę do zastosowania w tym przypadku przepisu art. 417 § 1 k.c. stanowiącego, ze za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie władzy publicznej, w tym wypadku sądów, ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa. Osadzenie powoda przed podjęciem decyzji o jego leczeniu i wykonanie takiej decyzji przez okres ponad 300 dni oraz narażenie go na dolegliwe traktowanie przez współosadzonych i funkcjonariuszy jako narkomana daje podstawę do przyznania mu zadośćuczynienia z uwagi na naruszenie jego dóbr osobistych w wyniku bezprawnego działania władzy publicznej.

Sąd uznał, że wskazane przez powoda statio fisci Skarbu Państwa – Zakład Karny w W. i Zakład Karny w N. nie są odpowiedzialne wobec powoda z tytułu dochodzonego przez niego roszczenia bowiem Dyrektorzy tych Zakładów

wykonywali jedynie orzeczenia sądów natomiast w ich gestii nie było kierowanie powoda do placówek leczniczych zgodnie z pkt. III wyroku łącznego. W zakresie swojego działania w trakcie pobytu powoda w ich placówkach, powód był objęty stosownym leczeniem i terapią w związku z jego uzależnieniem od narkotyków i innymi schorzeniami, co wynika z dokumentacji powoda złożonej do akt sprawy.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie cytowanych wyżej przepisów, a o kosztach, uznając za uzasadnioną kwotę 15 000 z ustawowymi odsetkami od dnia 28 marca 2017r. do dnia zapłaty (wniesienie pozwu). W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone zarówno co do kwoty żądanej w pozwie jak też co do statio fisci Skarbu Państwa -Zakładu Karnego w W. i Zakładu Karnego w N..

W odniesieniu do kosztów procesu, powód był zwolniony od opłaty od pozwu natomiast co do kosztów zastępstwa procesowego orzeczono jak w pkt. III wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. i Rozporządzenia M.. Spr. z 3 października 2017r. DZ. U. z 12.10.2016r. poz. 1667 mając na uwadze wysokość kwoty zasądzonej wyrokiem.